

A 1750/presidiet

Framlagt av Nordisk grön vänster
Behandlas i Presidiet

**Medlemsförslag
om global nedrustning av kärnvapen****Förslag**

Nordisk grön vänster föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att förbinda sig till att arbeta för en global nedrustning av kärnvapen

att undersöka ifall Norden och Arktis kunde bli en kärnvapenfri zon

att skriva under FNs avtal om ett förbud av kärnvapen

Bakgrund

Kärnvapen är de farligaste massförstörelsevapen som mänskligheten skapat. Det internationella samfundet har hittills varken lyckats stoppa spridningen eller få kärnvapenstaterna att nedrusta. Istället investeras miljardbelopp i att modernisera och utveckla nukleära stridsmedel. Forskning har tydligt visat att det saknas beredskap för att hantera konsekvenserna av kärnvapen, och det är heller inte möjligt att upprätta någon sådan beredskap. Om den globala arsenalen skulle användas skulle det innebära katastrofala följder för mänskligheten under oöverskådlig tid.

EU:s hållning till kärnvapen präglas idag av inkonsekvens. Det finns kärnvapen i en rad europeiska länder – Storbritannien, Frankrike, Belgien, Tyskland, Italien och Nederländerna. Samtidigt som icke-spridningsavtalet lyfts fram som viktigt problematiseras inte det faktum att två av unionens medlemsländer, Storbritannien och Frankrike, själva har och utvecklar kärnvapen. Detta trots att det i avtalet ingår att kärnvapenstaterna förbundet sig att successivt avveckla alla kärnvapen. Därutöver har USA kärnvapen utplacerade i flera av EU:s länder. De amerikanska kärnvapnen är inte bara utplacerade på dessa länders territorium, de kan också användas av det aktuella landet i händelse av krig. Detta strider tydligt mot icke-spridningsavtalet som innehåller ett förbud mot att överlåta kontroll av kärnvapen från kärnvapenländer till icke-kärnvapenländer.

Det skärpta läget i Östersjön ger en ny aktualitet åt frågan, inte minst för de nordiska länderna. Den spända relationen mellan Ryssland och Nato riskerar att bidra till en ökad tilltro till kärnvapnens avskräckande förmåga med upprustning och terrorbalans som följd. En sådan utveckling vore förödande för förutsättningarna att bygga fred och säkerhet i Europa och i världen.

Ibland hänvisas till icke-spridningsavtalet, (Non-Proliferation Treaty, NPT) som en garant för att kärnvapenländerna inte ska föra in nukleära stridsmedel i icke-kärnvapenländer. Innebörden av icke-spridningsavtalet är att endast fem stater – USA, Ryssland, Frankrike, Storbritannien och Kina – tillåts ha kärnvapen. De får dock inte dela med sig av kärnvapen till några andra och dessutom förväntas de rusta ner, vilket dock endast skett i en mycket begränsad omfattning. Avtalet stadgar också att övriga deltagande stater förbinder sig att avstå från kärnvapen.

Är det så att denna förpliktelse förbjuder införandet av kärnvapen? Enligt icke-spridningsavtalets artikel II borde rimligen svaret vara ja. Problemet är att Natolandet USA gör en annan tolkning. Från amerikanskt håll menar man att kärnvapen kan placeras på icke-kärnvapenmaktens territorium utan att betraktas som överförda så länge kärnvapenmakten fortfarande har full kontroll över dem. USA har på så vis placerat ut kärnvapen i Nederländerna, Tyskland, Belgien, Italien och Turkiet men behållit kontrollen över dem. Anmärkningsvärt är att detta heller inte ansetts strida mot icke-spridningsavtalet av de berörda ländernas regeringar.

Det finns dock länder som i sin lagstiftning tagit otvetydig ställning. Finland är i detta fall ett föredöme. I sin kärnenergilag från 1987 skriver man i under rubriken "Kärnladdningar" klart och tydligt i § 4: "Det är förbjudet att till Finland införa kärnladdningar samt att här framställa, inneha och spränga sådana." Även Nya Zeeland har, trots amerikanska protester, stiftat en sådan lag på initiativ av den dåvarande Labourregeringen och 1987 antogs "the New Zealand Nuclear Free Zone, Disarmament, and Arms Control Act."

Det finns inga av människor skapade system som är helt säkra. Vi känner till ett antal incidenter där felaktig information skulle kunnat få förödande konsekvenser och i värsta fall kunnat bli starten på ett kärnvapenkrig. Bristande säkerhetsrutiner, fallerade datasystem, missförstånd och osäkerhet har flera gånger varit nära att utlösa avfyrning av kärnvapen från mer än ett land. Ett felaktigt datorchip och en norsk forskningsraket för väder är två exempel på föremål som båda varit mycket nära att orsaka kärnvapenanfall.

Kärnvapen är de enda massförstörelsevapen som ännu inte är förbjudna enligt internationell lag. Stödet för ett sådant förbud är dock stort. Hittills har över 127 stater skrivit under the Humanitarian Pledge – ett initiativ för att helt förbjuda kärnvapen. Den 7.7.2017 godkände FN avtalet om att förbjuda kärnvapen och avtalet har öppnats för underskrifter 20.9.2017. Hittills har 53 länder skrivit under avtalet.

Även om de nordiska länderna gärna profilerar sig som fredsmäklare i världen har ännu inget av de nordiska länderna skrivit under avtalet. Sverige var det enda nordiska landet som röstade för avtalet.

Nobels fredspris går år 2017 till ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons) för deras arbete för en kärnvapenfri värld. Det är med andra ord väldigt aktuellt för de nordiska länderna att använda sin gemensamma starka och trovärdiga röst för kärnvapennedrustning. Som kärnvapenfria länder måste göra klart att vi tar folkrätten och humanitära principer på största allvar.

Reykjavik, den 19 september 2017

Christian Juhl (EL)

Christian Poll (ALT)

Håkan Svenneling (V)

Iddimangjiiu Jensen Bianco (IA)

Paavo Arhinmäki (vänst)

Steingrímur J. Sigfússon (VG)

Torgeir Knag Fylkesnes (SV)